

חלב מצחיק

אי אפשר שלא לרחם על במאי הקולנוע העוסקים במקצוע זה בישראל. הם נאלצים בדרך כלל לביים סרטוני פירסומת או הסר...

אולם הסרטון, בן 12 הדקות, בבימויו של נתן גרוס, הוכיח כי בקצת מחשבה יכול גם סרט הסברה להיות מעניין ומשעשע. ה...

בעזרת שישה טיפוסים, אותם הוא מגלם בעצמו, הוא מספר את סיפורו של החלב. בדרכו מעטין הפרה, אל כוס השותה. בשפע תעלולים, שאמנם אינם מקוריים ביותר, וה...

אין כל ספק שהחלב הוא הרבה יותר טעים כשהוא מצחיק, מאשר כשהוא רציני, עטוף בקרמם של שעמם.

סרטים

החשק לעומת המשק

תשוקה בצל איננות (תן, תלאביב; ארצות-הברית) איננו אולי סרט כה טוב כשם שתינו מחזה טוב. כי גם אחרי העיבוד לתסריט, אותו עבר מחזהו גדושי-היצורים של יוג'ין אוניל בודי של אירוין (כפירי אריות) שאו, הוא נשאר מחזה תיאטרוני, המועלה על הבד כשאמצעי ההבעה הקולנועיים משח...

עלילת המחזה מתפתחת בחחה נידחת, ב אמריקה שלפני מאה שנה, בה חיים אב ושלושת בניו. כשהאב (ברל איבס), זקן בן 76, בעל גוף וכוה, נושא לו אשה שלישית (סופיה לורן), ערובים שניים מבניו את החחה, כשהם משאירים את כל זכויותיהם לאח השלישי (אנטוני פרקינס). הדרמה נר קמת על רקע של תשוקה. אולם אין זו דחקא תשוקת בשרים. הרבה יותר חזקה ממנה, כפי שמנסה יוג'ין להראות, היא התשוקה הרוכשנית לנכסים, לכסף, לחחה. תשוקה זו היא גם הרוחפת ומניעה את שלוש הדמויות הראשיות במחזה.

זיכרונות זיכרונות. כשסופיה לורן נר כחת לדעת כי תוכל לרשת את החחה מהזקן רק באם תלד לו בן, היא רוקמת תכנית להוליד לו בן בעזרת בנו. כשגולד הבן הנכר, אחרי שהאיטלקיה מתאהבת באמת בבן הצעיר, מתגלה לפרקינס תכניתה כדי ראשונה של לורן. הוא עומד לעונה. כדי להוכיח לו שאתבתה אליו גדולה מאהבתה לרכוש, חונקת האם את בנה. אם למחזה זה, כפי שהוא מוצג על הבד,

תשובת יוסף שריק, מבקר הקולנועי לביקורת, העולם הזה" קטר 70414 ירד מן הפסיק

יוסף שריק *

ואשר לתסריט עבור משרד-התחבורה, אותו כתבתי כביכול — העובדה היא שמעולם לא כתבתי תסריט. מעולם לא באתי במגע עם משרד-התחבורה. אולם אין עשן ללא אש. וזהו האש, אם אפשר לכנות אותה בשם זה.

באחד הימים בא במאי הסרטים אדם גולדברג לבקר בביתי. "שריק", הוא אמר בקול של במאי סרטים, "קראתי את טור הביקורת שלך. האם אין לך איוה שהוא רעיון לסרט על מסילת ברזל?" "לא", אמרתי לאדם, "אבל בוא מחר, אולי אתן לך משהו." למחרת, נתתי לאדם גולדברג שני עמודי נייר עם התסריט הבא:

"לכתב מלא-חיים של שבועון ישראלי מלא-חיים אין על מה לכתוב. הוא חושב, חושב וחושב ולבסוף הוא מצליח להגות רעיון מבריק: ראיון עם קטר רכבת ושמנו נעמי.

"כשהראיון יוצא לפועל, מתברר לכתב שהקטר נעמי הוא נערת-קטר חייגנית, המספרת לו הכל על עצמה. היא מרשה לו לצלם אותה בבגדי עבודה, בבגדי ערב ובביקיני. "הכתב חוזר למערכת. הוא כותב את הראיון ומגיח אותו יחד עם התמונות לעורך הנדהם. "זה ידפס רק על גיחתי או חיתך המתה", צורח העורך, לריפורטר לא נשאר אלא לאיים: "חכה, חכה, אתה עוד תראה מה יקרה לנעמי!"

"למחרת, מוטל על הקטר נעמי להיות הקטר הראשון בפתיחת המסילה. נאומים חשובים נישאים. בינתיים אצה נעמי מתלאביב לבאר-שבע, מעוצמת התנעתה, מועץ שרי-התחבורה מתוך הרכבת, בעת שזו מתחילה לצאת מתלאביב. במחצית הדרך, יורדת נעמי מהפסים, ואחריה הרכבת כולה. כשבאים פועלי המסילה וכל המוזמנים לטקס, להרימה מן התעלה אל הפסים, הם מוצאים תחתיה את מכרות הזהב של שלמה." "הקטר נעמי מתפרסם בכל העולם. סוכנויות הידיעות רוטט, ופ.א.י. ועיתונות מפרסמים אותה על פני הגלובוס כולה. התמונות של נעמי מופיעות בשער במיטב העתונות העולמית, כאילו היתה ניקיטה כרושצ'וב או בריגיט בארדו בכבודם ובעצמם. הביורגריה של נעמי מתפרסמת בכל העולם. כתב השבועון מקבל את פרס דיזינגוף של עיריית תלאביב, לכתבה אקטואלית מוצלחת ולרפורטאגה מצוינת. הטון."

***

כתבתי את השטות הקטנה הזאת, ונסעתי לחנוציה, שם היה עלי להתקף סרטון ישראלי אחר: שירת ישראל. כשחזרתי הביתה, שכחתי מכל הענין. אדם גולדברג אף פעם לא סיפר מה קרה לתסריט, ואני גם לא שאלתי אותו. אף פעם לא פניתי לא אל שרי-התחבורה, וגם לא למנהל התחנה בבאר-שבע, כדי לשאול אם הרעיון מצא חן בעיניהם.

לבסוף הערה קטנה נוספת: אני עדיין סבור כי חיים חפר, יוצרו של הסרטון קטר 70414 הוא במאי מחונן, למרות שאינני יכול לקחת חזרה את מכל מה שכתבתי על סרטו זה. אני סבור כי הביקורת שלי רק הביאה לו טובה. אני בטוח כי יוכל ליצור סרטים טובים יותר, ואני סבור כי חיים חפר הוא עדיין חברי אחרת, אם זה ימשך כך. לא יהיו לי בקרוב חברים בישראל.

* כפי שהוא נראה אחרי שראה את הסרט המדובר, לפי עדות עצמו.

ברצוני להוסיף מספר הערות לרשימה שהתפרסמה במדור הקולנוע של העולם הזה (1099). שטענה כי ביקרתי את הסרט הדוקומנטרי הישראלי קטר 70414 (כשהוצג בפסטיבל ברלין) מסיבה אחת בלבד: שני תסריטים לסרט זה הוצעו למשרד-התחבורה. אחד נכתב עליידי חיים חפר, והוא התקבל. השני נכתב עליידי יוסף שריק, והוא לא התקבל. משום כך ישבתי וכתבתי ביקור רת זועמת על סרטו של חיים חפר. אחרי קריאת שורות מאלפות אלה אני מתודה כי כתבתי גם תסריט אחר. היה זה עבור הסרט הסוחר מוונציה שהוקרן בקולנוע תכלת בתלאביב לפני זמן קצר. שני תסריטים הוצעו למסריטים. זה של ויליאם שקספיר התקבל. זה של יוסף שריק נדחה. משום כך ישבתי וכתבתי בחימה את ביקורתי הרעה על סרטו של ויליאם שקספיר.

כלום אין זה אפשרי שמבקר-קולנוע יכתוב ביקורת גרועה על סרט גרוע מהסיבה הפשוטה שהסרט הוא רע? בכל אופן, אני סבור שהרשימה מצריכה ניתוח ותגובה, נקודה אחרי נקודה. מבקר-הקולנוע שלכם כתב כי סרטו של חיים חפר התקבל יפה ברלין. אני הייתי שם. והסרט לא התקבל יפה. ישבתי בחבר השופטים הבינלאומי של העתונאים. חבר יהודי הציע כי מן הראוי שאחד הפרטים יינתן לסרט ישראלי. כולם הסכימו — אבל לא לקטר 70414.

בעת ההתייעצות התברר שלמבקר-הקולנוע בעולם יש דעה טובה מאוד על הערבים הרוחניים של מדינתנו, ועל היכולת הגדולה של יהודים בכל מקום שהוא לייצר סרטים מצויינים: "הסרטים הטובים ביותר בעולם נעשו על ידי יהודים." מוסר ההשכל: אין אנו יכולים לבוא לפסטיבל סרטים בינלאומי עם סרט שאינו יוצא מגדר הרגיל, ומבקר-הקולנוע שלכם מסכים אתי בנקודה זו. מדוע עלינו לחשוב תמיד שאנו יכולים להתחכם עם הגויים, ולשכנע אותם לקבל כיוצא מגדר הרגיל דבר שאנחנו עצמנו איננו חושבים לטוב?

***

כון הוא שהסרט קטר 70414 זכה לביקורת טובה בעתונות הגרמנית. היום אתה יכול להביא לגרמניה את הספור הישראלי הגרוע ביותר, את יצירת האמנות הגרועה ביותר, את המחזה הגרוע ביותר, או את הסרט הרע ביותר — אף פעם לא תזכה לביקורת גרועה.

אף עורך גרמני לא יעני להדפיס את האמת. הוא יפחד שמישהו יכנה אותו בשם "אנטישמ" בעתונותם של עורכים אחרים, שהיו אולי נאצים נאמנים יותר מאלו. הוא בעצמו, לרוע המזל, ישנם בגרמניה הרבה ישראלים — הרבה יותר מן הזויזש — המנצלים מצב דברים זה. ודאי ודאי שישנם הרבה מאד גרמנים המנצלים אותו. כלום ישנה סיבה אחרת לכך שהבמאי הגרמני פאבסט, רוצה לייצר את סרטו נתן החכם, בשותפות-יצור עם חברה ישראלית? מי יעני למתוח ביקורת על נתן החכם שיווצר בישראל?

אומרים: "קטר 70414 נתקבל להצגה בתחנות הטלביזיה. זוהי הוכחה שהקטר הוא סרט מצויין." זוהי שטות מוחלטת. תחנות הטלביזיה בכל העולם צמאות לחומר לשירור. הן יקנו אפילו סרטים בינוניים ביותר, אם רק יוכלו לקנות אותם במקח השווה ובמחיר שהם מציעים. העובדה שסרט מסויים מוצג בטלביזיה, אינה הוכחה לטיבו.

יש יתרון על זה שהוצג על במת התיאטרון הקאמר, בלחי הזוס-זוס-זוס של חנה

בלינדה לי ב, אמרודיטה" אס אין לי ג, מי לוג

איפה האושר?

אפרודיטה (צפון, תלאביב; צרפת—איטליה), אלת האהבה במיתולוגיה היוונית, מופיעה בסרט, בדמותה של רועה כפרית, המשמשת מודל לפסל יווני קדמון. יום אחד היא מתאהבת בחייל מוקדוני, המוצא לו מקלט בבית הפסל. הפסל הקנאי מסגירו לירי היותנים, אפרודיטה חושבת שהוא נהרג, הופכת ליצאנית. כשהמוקדונים כובשים את ידן, מוצא החייל המוקדוני, שהסתבר כי הוא חי עדיין, את אהובתו. למרות שנועד לו מה היה מקצועה, הוא מסכים לסלוח לה. ומאו הם חיו באושר. אולי עד עצם היום הזה.

מי שאינו יכול לחיות באושר הוא הצופה שהעלילה הקדומה, המוגשת בצורה חסרת

אוריה מיתולוגית, ללא שמץ של כשרון משחק, בבימוי רשלני, אינה מניחה לו לה יות מאושר. גם בלינדה לי, השחקנית הבריטית שעמדה לפני שנה במרכז שערוריה עולמית בגלל הרפתקת האהבים שלה עם נסיך איטלקי נשוי, אינה עושה שום דבר בכיוון זה.

היא אמנם מופיעה בלבוש מיתולוגי, ה משאיר הרבה מקום לדמיון. רגליה, חזה, ואחוריה מצולמים בכל הזוויות האפשריות. אולם מי שמחפש בסרט דחקא הנאה מסוג זה, מעדיף לראות את בריגיט בארדו, מתחת לגשר בלילאהבה מודרני, תחת לחפשה על גשר ווטרו של יון הקדומה.

תדרין

אלה הסרטים המוצגים בשבוע בערי הארץ אשר העולם הזה ממליץ לראותם: ● הגשר על נהר קנואי (מונרבי, תלאביב; פאר, חיפה) מזמור הלל לאמ" ביציה האנושית, כפי שהיא משתקפת בדמיון תו של קצין בריטי טיפש והירואי, קצין יפני אנושי, וקצין-חבלה בריטי קרימזוג. ● שכר האימה (פאריה, תלאביב) יצירת המפתח המתוחמת של קלוזו, רק לי בעלי עצבים חזקים. ● ד"ר ג'אקיל ומר הייד (מקסיס, תלאביב) יצירת-האימים על המדען בעל שני הפרצופים.